

Toksoplazmoza je bolezen, ki jo povzroča zajedavska pražival, imenovana Toxoplasma gondii. Bolezen lahko prizadene skoraj vse toplokrvne živali, se pravi tako sesalce, kot tudi ptice. Seveda človek ni nobena izjema.

Toksoplazmoza

Prenašajo jo lahko tudi hladnokrvne živali, celo žuželke, največkrat pa se s prstom kaže na mačke. Zaradi nevarnosti, ki jo toksoplazma predstavlja za še nerojene otroke, gredo nekateri zdravniki tako daleč, da nosečnicam odsvetujejo, da bi imeli mačko pri hiši.

Pa najprej o tem, kako bolezen prizadene človeka. Človek se s toksoplazmo okuži tako, da zaužije infektivno obliko povzročitelja. Infektivne oblike s svojimi iztrebki raznašajo okužene mačke, človek pa se lahko okuži tudi s premalo kuhanim ali slabo pečenim mesom okuženih živali. Do okužbe lahko pride tudi zaradi slabo umite zelenjave z vrta, kjer se gibljejo in iztrebljajo okužene mačke. Pri človeku se lahko pojavi širok spekter bolezenskih znamenj: **vročina, otečene bezgavke, togost mišic, boleči sklepi, pojavi pa se lahko tudi oteklina jeter in vranice, ki se pokaže kot boleč in občutljiv zgornji del trebuha.** V nekaterih primerih so ti bolezenski znaki lahko tako blagi, da jih bolnik niti ne opazi ali pa misli, da preboleva samo blago gripo.

Drugače pa je lahko, če se s toksoplazmo okuži noseča ženska. Toksoplazma namreč lahko prečka posteljico in na razvijajočemu se plodu povzroči različne poškodbe. Stopnja poškodb na plodu je odvisna predvsem od obdobja nosečnosti, v katerem se je nosečnica okužila. V zgodnji nosečnosti so lahko poškodbe tako hude, da pride do prekinitve nosečnosti in plod lahko odmre. Pri okužbi med 10. in 24. tednom nosečnosti pa se med poškodbami plodu pogosto pojavlja različna stopnja slepote, lahko pa pride tudi do zavrtja v razvoju možganov.

Na srečo pa je taka okužba nevarna za nerojenega otroka le tedaj, ko se ženska

med nosečnostjo s toksoplazmo okuži prvič. Bolezen se namreč pojavi le ob prvi okužbi posameznika s toksoplazmo. Tisti, ki pa je okužbo že prebolel (z bolj ali manj očitnimi bolezenskimi znamenji), pa ne bo zbolel vnovič, pa tudi nosečnica, ki je toksoplazmozo že prebolela, ne bo prenesla tega zajedavca na nerojenega otroka.

Domnevajo, da je v Sloveniji dobršen delež populacije, nekateri predvidevajo da celo več kot polovica, že v otroštvu prebolel toksoplazmozo. Poleg tega statistika kaže, da se samo pri približno tretjini žensk, ki se v nosečnosti prvič okuži s toksoplazmo, zajedavec prenese na plod.

Mačke so v resnici primarni gostitelji toksoplazme in so tudi edini sesalec, ki to pražival izloča z iztrebki. Mačke lahko prenašajo bolezen, ne da bi bile same očitno bolne. Nekateri med njimi imajo sicer lahko občasno drisko, začasno izgubijo tek in so depresivne. Lahko pa se tudi pri mačkah bolezen pokaže z resnejšimi znaki, kot so pljučnica, vnetje očesa, prebavne motnje, zlatenica, živčni znaki...

Treba je povedati, da mačke niso najpomembnejše prenašalke toksoplazmoze. Precej več okužb pri človeku se namreč pojavi zaradi uživanja slabo kuhanega ali premalo pečenega mesa. Mačke namreč v večini primerov izločajo povzročitelje boleznih le od 5 do 14 dni po prvi okužbi s toksoplazmo. Dlje časa lahko mačke izločajo toksoplazmo le, če imajo še kako drugo obolenje, ki močno oslabi imunski sistem. Mačka, ki je že prebolela toksoplazmozo, pa ponavadi povzročitelja ne izloča.

Pa še en pomemben podatek o povzročitelju. Mačka z iztrebki v resnici izloča neinfektivno obliko toksoplazme. Da bi

Foto: Aleš Novak

postala infektivna, se mora še ustrezno razviti, za kar pa potrebuje od 24 do 48 ur. Zato priporočajo, da vsaj enkrat na dan počistimo mačje stranišče, torej še preden zajedavec postane infektiven. Dejstvo pa je, da te infektivne oblike ostanejo nevarne kar precej časa kljub neugodnim razmeram v okolju. Ko neokužena žival zaužije infektivne oblike toksoplazme in iz prebavil preidejo v mišično tkivo in možgane, kjer zajedavci nekaj časa živijo in čakajo, da jih skupaj z gostiteljem zaužije mačka, je krog sklenjen.

Poleg rednega čiščenja mačjega stranišča se lahko okužbi izognemo še na več drugih načinov. Eden najpomembnejših je, da dobro prekuhamo ali prepečemo meso (še zlasti svinjsko in jagnječje meso). Tudi svoji ljubljenci ne dajemo jesti surovega mesa. Skrbeti moramo za higieno rok, še zlasti po vrtnarjenju in čiščenju mačjega stranišča. Pri teh opravkih po možnosti uporabljajmo gumijaste rokavice. Vsekakor pa naj nosečnica ne čisti mačjega stranišča.